

یستان و بلوچستان

چهارشنبه ۶ بهمن ۱۳۹۵، ۲۶ ربيع الثانی ۱۴۳۸، شماره ۷۵۸

رودخانه مرن تاک

گروه فرهنگ – رودخانه مرن تاک یکی از شاخه های اصلی ایرندگان است و دوسر چشمه دارد سرشاخه های اصلی آن از کوه بیرک غربی، شمال غربی این کوه و شاخه های دیگر از کوه های جنوب خاش و از جنوب شرقی کوه پنج انگشت سرچشمه می گیرد، بر روی این رودخانه دو سد خاکی و بتنی احداث شده است و روستاهای زیاد و معروفی در حوزه مرن تاک قرار دارد که دارای باغ های انار، انگور، پرتقال، لیمو، انجیر، انواع خرما و انواع سیب درختی بزرگ و کوچک و شالیزارهای برنج بوده و درختان محلی کسور، گون، پسته کوهی، گواتام، داز، پُرک، گیشر، گُرو و کریچ در آن فراوان است، در این حوزه گیاهان دارویی معروف نیز به وفور دیده می شود. مرن تاک یکی از گرینه های اصلی و اولویت دار مردم خاش و ایرندگان برای تفریح و گردش است، رودخانه مرن تاک و کارواندر به یکدیگر متصل می شوند و با پیوستن رودخانه بزرگ ایرندگان رودخانه دامن و در ادامه رودخانه بمپور را به وجود می آورند.

فرهنگ

پوشاک بلوچی؛ تبلور فرهنگی اصیل

اشاره به شلوار بلوچی اظهار می کند: نوع مردانه آن یک شلوار بلند و نسبتاً چین دار با دم پای تنگ است که با کمر بندی نخ، پشمی یا نایلونی به صورت مخفی با گره خاصه به کمر بسته شده است و همیشه در زیر پیراهن پوشیده و جلوه هنری روی شلوار از چین دار کردن و دوزندگی دم پای آن پدیدار می شود، کمر بند مخصوص آن به نام های آهنجگ، شلوار بلند و نشپیل می تواند ساده یا رنگی همراه با گل های دم پای تنگ است، تزینات هنری روی شلوار بلوچی در منطقه ربول معروف بوده و از آن جا به بلوچستان وارد شده است. به گفته وی وجود تر کبیانی مانند چینی پرندپوش در ادبیات بلوچی نشان دهنده آن است که پارچه هایی از چین وارد بلوچستان شده است، پارچه هایی از مصر، کشمیر و ربول نیز به بلوچستان وارد می شده است.

پوشاک تن

این کارشناس درباره پوشاک تن بیان می کند: نوع مردانه پوشاک بلوچی یک پیراهن بلند یقه دار و آستین دار ساده است با دامن بزرگ که از یقه تا حدود ناف از جلو باز می شود و دکمه می خورد این پیراهن کاملاً روی شلوار پوشیده می شود. در گذشته بر روی آن سوزن دوزی هایی انجام می شد امروزه این رسم به جز در موارد خاصی مانند سوزن دوزی روی پیراهن کودکان پسر و پهلوانان (خوانندگان و نوازندگان) فراموش شده است.وی اضافه می کند:نوع زنانه آن یک پیراهن کاملاً بلند، عموماً رنگی، بدون یقه و با آستین های بلند و دامن بزرگ است که یقه آن از محل گردن تا اندکی پایین تر باز است و در محل گردن با سنجاق سینه بسته می شود، تزینات روی پارچه زنانه بسیار زیاد است آن چنان که کل پیراهن سوزن دوزی می شود مهم ترین جلوه های این هنر سوزن دوزی بلوچی را می توان بر روی پیراهن زنانه مشاهده کرد. به پارچه، دوخت، رنگ و سوزن دوزی های قسمت های مختلف لباس بلوچی زنانه نشانی از هنر هنرمندان است که در برخی نقاط بلوچستان به نام های دیگر مانند پیرام، پشک، کمیس و شنگ هم موسوم است همچنین بخش مهمی از این نوع لباس را کیشک یا جیب تشکیل می دهد.وی با

بلوچ آن را بر سر می بسته اند در بسیاری از مناطق سرحد هنوز بسیاری از مردان آن را بر سر می نهند. در مراسم تعیین سردار طایفه، یکی از مهم ترین مراحل، مرحله پاک بندی (دستار بندی) است. امروزه روحانیونی که با درجه مولوی از حوزه های علمی دینی فارغ التحصیل می شوند آیین دستار بندی برای آنان انجام می شود. در گذشته نوع خاصی از پاک را دستار می نامیدند و نوع خاص دیگری از پاک را من دیل می گویند. در گذشته مردان دستار به سر می بسته اند و زنان آن عبات است از یک تکه پارچه نازک رنگی که بیشتر قسمت های آن به خصوص حواشی آن سوزن دوزی و پولک دوزی می شود. رنگ، طرح و تزینات روی آن هنر هنرمندان را در خود متجلی می کند. بلوچ برای پوشاندن صورت بوده که رنگ عیا نیز پارچه ای نرم و نازک بیشتر از دو رنگ سفید و سیاه، یا طول نسبتاً زیاد که به صورت پیچ در پیچ توسط مردان بر سر بسته می شود و بیشتر نشانی از ابهت و بلند مرتبگی است که طرح و رنگ نحوه پیچیدن و اندک تزینات روی آن هنر هنرمندان را بیان می کند. امروزه بیشتر روحانیان آن را بر سر می بندند اما در گذشته ای نه چندان دور بیشتر مردان

پوشاک سر یا سر یگ

به گفته محمود ذهی، سر یگ یا روسری عبارت است از یک تکه پارچه نازک رنگی که با ابعاد تقریبی ۴۰۰ در ۱۲۰ سانتی متر که بیشتر قسمت های آن به خصوص حواشی آن سوزن دوزی و پولک دوزی می شود. رنگ، طرح و تزینات روی آن هنر هنرمندان را در خود متجلی می کند. بلوچ برای پوشاندن صورت بوده که رنگ عیا نیز پارچه ای نرم و نازک بیشتر از دو رنگ سفید و سیاه، یا طول نسبتاً زیاد که به صورت پیچ در پیچ توسط مردان بر سر بسته می شود و بیشتر نشانی از ابهت و بلند مرتبگی است که طرح و رنگ نحوه پیچیدن و اندک تزینات روی آن هنر هنرمندان را بیان می کند. امروزه بیشتر روحانیان آن را بر سر می بندند اما در گذشته ای نه چندان دور بیشتر مردان

پوشاک های مناسبتی

این استاد فرهنگ و زبان های باستانی درباره پوشاک مناسبتی بلوچی می

ذوالفقاری - لباس بلوچ یک پوشش است، از آن دست پوشش هایی که اصالت فرهنگی دارد. لباس مردم غیور سیستان و بلوچستان پشتوانه ای به قدرت فرهنگ یکی از اصیل ترین اقوام ایرانی را به دنبال دارد. لباس بلوچ ها هم اگرچه مانند دیگر اقوام طی زمان تغییراتی داشته اما پوشاک ویژه مردم این منطقه هنوز به معرف یک قوم اصیل ایرانی است و در اکثر جوامع لباس رسمی مردم، لباس های سنتی آنان است. پوشاک هر منطقه تحت تأثیر آب و هوای آن منطقه بوده و لباس بلوچ نیز با توجه به شرایط آب و هوایی منطقه بلوچستان به وجود آمده است. به علت گرمای زیاد و تابش شدید خورشید، لباس مردان اغلب به رنگ روشن است و برای جلوگیری از تابش مستقیم آفتاب عمامه ای دور سر می پیچند و شال یا لنگی بر شانه می اندازند و لباس زنان بلوچ سوزن دوزی و یا گل دوزی شده است و روسری یا سر یگ زنان نیز سوزن دوزی و قلاب دوزی می شود.

انواع پارچه های بلوچی

یکی از استادان فرهنگ و زبان های باستانی درباره پوشاک بلوچی می گوید: پوشاک بلوچی در میان این قوم به یچ معروف است، گاهی واژه هایی مانند گدو و جامک بر اساس تنوع مناطق جغرافیایی به جای پیچ برای لباس بلوچی به کار می رود. این پوشاک که تا حدی شبیه به پوشاک مردم پاکستان، بخشی از هند و افغانستان و مردم ایران قدیم است بلوچ ها آن را لباس رسمی و قومی خود می دانند و نوع زنانه آن سوزن دوزی یا گل دوزی می شود. «موسی محمود ذهی» با بیان این که واژه پوشاک در بلوچی هم استفاده می شود می افزاید: بلوچ ها به پارچه نیز گد یاچی می گویند، یکمپل ممل، کرپاسین گد، شال، شاره، هریر، ادلس، چوئار، پرند، کودری، ابریشم، دیبا و وال های انواع پارچه های بلوچی است.وی تصریح می کند: به پارچه های مخمل لطیف «یکمپل ممل» می گویند و «کرپاسین گد» که نوعی پارچه پنبه ای است در کارگاه های پارچه بافی به نام جولا هگی در بلوچستان از محصول پنبه بلوچستان تهیه می شده است. شال نیز به عنوان پارچه کم ارزش تر شناخته می شده و پوشندگان آن تا حدی تنگدست معرفی

جدول شماره ۷۳۳

رایحه- ۶- اخگر- بچه اسب- ۷- مقعر- بخیه
درشت- جسر- از ادوات جنگی ۸- وحی- نیستی
از واحدهای نظامی ۹- مرگ- تلخ- خیس- گردن
زن غلات ۱۰- نصف- فوری- پسوند شباهت ۱۱-
زهر- پایین کوه- فریب- واحد سطح ۱۲- اسلحه
کمری- سر- همچنین- مردم ۱۳- بوی رطوبت-
تفنگ خارجی- باور- قورباغه درختی ۱۴- خواست
ها- هوای پس- جاوید ۱۵- پوشاننده- شهری در
سیستان و بلوچستان- از خوردنی ها

باغ افلاطون - پول کاغذی ۲- ایجاد - سبزی
پیچ - سرزنش ۳- خاک صنعتی - زبانه ترازو - حرف
انتخاب ۴- نیز- گوهر- ایستگاه قطار ۵- طبیب-
آهو- همنشین- اسباب خانه ۷- لشکرها- همایش
- واحد سطح ۸- سلاح کاشتنی- خشکی - عدد
منفی- خودداری ۹- یازده- انتقال فکر از راه دور
زور ۱۰- مگر- اکسیر ۱۱- پایان- روایت ۱۲-
دهان - پس گرفتن- رطوبت ۱۳- درست و تمام
- مودی- اگر ۱۴- نا مناسب - نگهبانی - کاشانه
۱۵- غیر حرفه ای- مبادرت

حل جدول شماره ۷۳۲

حل جدول شماره ۷۳۲

۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
ح	ا	ب	پ	ت	ث	ج	چ	ح	ط	ظ	ع	ف	ق	ک

۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
ح	ا	ب	پ	ت	ث	ج	چ	ح	ط	ظ	ع	ف	ق	ک

۱- ماده بیهوشی - یخ بستن- آرزو ۲- از طرف - جهان- به مراد رسیدن ۳- برگ برنده - بدهکار- فلز پر مصرف - حرف همراهی ۴- کشت- اشکاف- خروس مازندراتی- تیره ۵- فلز سانا- دریل - آفات

نیاز مندی ها

آژانس شبانه روزی سامر
۰۵۴۳۷۲۱۱۱۲۰

دار بست فلزی نمای شهر
در اسرع وقت
و با کادری مجرب
۰۹۱۵۱۹۲۴۴۷۳

لباس مبل بهنیا
انواع لباس و کاور (مبل و میز و صندلی و...)
۰۹۹۰۱۸۹۵۷۲۹

خیاطی ز نانه دوزی
دوخت انواع مانتو، شلوار، کت دامن و پیراهن.انواع چادر ،هندی و بلوچی با مناسب ترین قیمت پذیرفته می شود.میزرای شیرازی ۳۵
۰۹۱۵۹۹۰۷۳۴۵

نقاشی ساختمان
انواع لباس و کاور (مبل و میز و صندلی و...)
۰۹۳۵۴۰۴۸۵۰۶

فروش انواع لوازم برقی و کادویی
چهارراه رسولی پاساژ گلستان طبقه همکف انتهای پاساژ
پلاک ۲۲۱
۰۹۱۵۱۴۱۶۰۲۷

تدریس خصوصی زبان دوره متوسطه اول و دوم و زبان عمومی دانشگاه با کمترین هزینه
۰۹۰۳۳۱۵۶۶۸۶

کافه و رستوران پل چوبی
فضایی آرام و دلنشین
آدرس: خیابان معلم، تقاطع خیابان معلم و بزرگمهر
۰۹۱۵۴۶۷۵۵۹۸

پوشاک TCM آلمان
بورس انواع لباسهای زنانه مردانه ، بچگانه

کفش ، کاپشن و غیره ...
چهارراه رسولی ، بعدحسین بر ۱۸ ، روبروی پست بانک
پاساژ صدف ، غرفه ۱۱۱
مدیریت :کاشانی
۰۹۱۵۹۴۸۳۹۱۰

تخریب کاری باپیکور
۰۹۳۰۶۷۱۱۰۰۵

آپارتمان فروشی
دارای متراژ ۱۱۰ متر، دو خوابه طبقه دوم - پارکینگ ، انباری نورگیر بسیار عالی ، تراس ، کف سرامیک ، آشپزخانه اپن به فروش می رسد .
آب و برق - فکوری ۵ شهرستانی ۸
۰۹۱۵۵۱۰۷۴۱۹

شهادای استان

دانش آموز شهید حسن خاکسار

گروه فرهنگ - دانش آموز شهید حسن خاکسار، بسیجی بیدار دلی از خانواده ای متدین و مذهبی بود. در سال ۱۳۴۲ در زاهدان دیده به جهان گشود و با پرورش در دامن پاکدامنی و عفاف به انسانی شایسته و نمونه تبدیل شد. یکی از خوبی های شهید دقت در انتخاب دوست بود که نتیجه اش رفاقت با بسیجی ها بود. در میان دوستان خوب هم خوب تر را انتخاب می کرد .از آن جا که یکی از ابزار رسیدن انسان به هدف، دوستان و مشاوران خوب و امین هستند شهید حسن خاکسار از آن برخوردار بود. اهل ورزش و بسیار متواضع و متین بود، در دوران جوانی پدرش را از دست داد تا در عرصه ای دیگر به آزمایش الهی مبتلا شود.او با تلاش از چند عرصه هیچ گاه از پای ننشست و پرداختن به امور زندگی و درس او را از تکلیف مهم شرعی و دینی اش غافل نکرد. عشق به حضور در نبرد با دشمنان و جهاد فی سبیل ...، سراسر وجودش را فرا گرفته بود. دلش مالا مال از شوق، اورا رهسپار وادی نور کرد در حالی که خانواده اش سخت به او احتیاج داشت.فکه شاهد شهادت این زنده مخلص بسیجی بود که با کوله باری از درد ورنج و سال ها زحمت و تلاش به آستان جانان چنگ انداخت.

اخبار

نرم افزار جامع مؤسسات قرآنی در دهه فجر رونمایی می شود

گروه فرهنگ -نرم افزار جامع مؤسسات قرآنی استان همزمان با ایام... دهه فجر رونمایی می شود.مسئول اتحادیه مؤسسات مردم نهاد قرآنی استان با اشاره به برنامه های دهه فجر به خبرنگار ما گفت: رونمایی از نرم افزار جامع مؤسسات قرآنی، محفل انس با قرآن، کارگاه های آموزشی و ثبت نام در دوره های مختلف قرآنی از جمله برنامه هایی است که برای برگزاری در دهه فجر امسال برنامه ریزی شده است، دوره تربیت معلم ویژه بانوان نیز در این ایام آغاز به کار می کند.سید «مهدی پورموسوی» در ادامه از برگزاری کارگاه سبک زندگی قرآنی در زاهدان خبر داد و افزود: این کارگاه با حضور دکتر سادات طباطبایی روان شناس اعزامی از خراسان جنوبی و با شرکت ۱۲ نفر از مربیان قرآنی زاهدان، روز گذشته در مؤسسه فجرآفرین زاهدان برگزار شد.وی با تأکید بر اهمیت پرداختن به موضوع سبک زندگی در راستای ساختن تمدن نوین اسلامی افزود: این کارگاه به منظور ارائه راهکارهایی برای رفع مشکلات خانواده های قرآنی و بیان روش های برخوردار شدن از یک زندگی همراه با آرامش و سالم، چگونگی دست یافتن به سبک زندگی قرآنی و رفتار با فرزندان بر گزار شد.وی ارتقای علمی مربیان قرآنی، بررسی دیدگاه هایی که نسبت به خانواده های قرآنی و مشکلاتی که در فرزند پروری در میان والدین و کودکان وجود دارد، تبیین سبک زندگی قرآنی، ترویج فرهنگ قرآنی و توسعه آن در جامعه و کاربردی کردن آموزه های قرآنی را از اهداف برگزاری این کارگاه اعلام کرد.

زاهدان، فردامیزبان دهمین همایش ملی نجوم

دهمین همایش ملی نجوم و اختر فیزیک کشور از فردا به میزبانی دانشگاه سیستان و بلوچستان آغاز می شود.دیر علمی این همایش به خبرنگار ما گفت: این همایش با حضور دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد و دکترا و استادان حوزه نجوم دانشگاه های صنعتی شریف، صنعتی امیرکبیر، شیراز، زنجان، تحصیلات تکمیلی زنجان و سیستان و بلوچستان به صورت کنفرانس به منظور ارائه مقالات ۷ و ۸ بهمن ماه در تالار امام رضاع) دانشگاه سیستان و بلوچستان برگزار می شود.علیرضا آقایی «افزود: این استان در چهارمین و نهمین همایش ملی نجوم و اختر فیزیک نیز میزبان دانشگاه های مطرح کشور بوده است.وی از میزبانی دانشگاه استان برای برگزاری دومین همایش زمستانی انجمن نجوم نیز خبر داد و اضافه کرد: دانشگاه سیستان و بلوچستان برای دومین سال متوالی میزبان برگزاری همایش زمستانی انجمن نجوم شد، این همایش با هدف معرفی موضوعات پژوهشی و روز نجوم دنیا توسط استادان دانشگاه های برتر ایران از جمله صنعتی شریف، امیرکبیر، زنجان، تحصیلات تکمیلی زنجان، شیراز و سیستان و بلوچستان برای انتخاب پایان نامه دانشجویان رشته کارشناسی ارشد و دکترای حوزه نجوم از روز گذشته در تالار امام رضاع) دانشگاه سیستان و بلوچستان آغاز شده است.

۱۲ بهمن ماه بازدید از موزه های استان رایگان است

بازدید از موزه های سیستان و بلوچستان به مناسبت ۱۲ بهمن ماه رایگان است.مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به خبرنگار ما گفت: این اداره کل با برگزاری ۱۷ برنامه به استقبال سی و هشتمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی می رود که از جمله آن می توان به بازدید رایگان عموم مردم استان در ۱۲ بهمن ماه از موزه های فعال شهرستان ها اشاره کرد.«کامیاب مشتاق گوهری، افزود: بازدیدرایگان دانش آموزان استان از موزه ها، تخفیف ۳۵ درصدی بازدید از موزه ها در دیگر ایام دهه فجر، برگزاری نمایشگاه میراث انقلاب در بیت مقام معظم رهبری در ایرانشهر و موزه زاهدان، نمایشگاه صنایع دستی در همه شهرستان ها، نمایشگاه دستاوردهای کلان و مهم حوزه های مختلف اداره کل در سه سال گذشته، نمایش فیلم انقلاب در سالن آمفی تئاتر موزه منطقه ای زاهدان، دیدار با خانواده شهدا، عطر افشانی گلزار شهدای گمنام، برگزاری کلاس آموزش ضمن خدمت احکام دیدار با نماینده ولی فقیه در استان و حضور در راهپیمایی با شکوه ۲۲ بهمن از برنامه هایی است که دهه فجر امسال در استان بر گزار می شود.

پرده بافی

پرده بافی از صنایعی است که در منطقه سیستان رایج است. این حرفه در روستاهای اطراف و حاشیه های هامون وجود دارد و حتی روستاهایی وجود دارند که تنها از راه پرداختن به این حرفه روزگار می گذارند. محصول این مردمان پرده هایی ساخته شده از نوعی نی به نام لوخ و معروف به خولک است. مازاد پرده های بافته شده علاوه بر مصرف در منطقه سیستان به شهرهای دیگر صادر می شود.